

**MAKTABGACHA TA'LIM YOSHIDAGI BOLALARNING
JAMIYATGA MOSLASHUVINI TA'MINLASHDA RIVOJLANTIRUVCHI
MUHITNING O'RNI HAQIDA**

Mahsudaliyeva Sevdogul Botirjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

70110201- Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(Maktabgacha ta'lim) yo'nalishi 1-bosqich magistranti

E-mail:sevdogulmahsudaliyeva@gmail.com

Tel: +99894-051-47-77

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning jamiyatga moslashuvini ta'minlashda rivojlantiruvchi muhitning ahamiyatini tahlil etadi. Rivojlantiruvchi muhit, jumladan, o'qituvchilar, tengdoshlari, oila va jamiyat o'rtasidagi o'zaro ta'sir bolalarning o'zini anglashiga, ijtimoiy qoidalarga moslashishiga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *Maktabgacha ta'lim, jamiyatga moslashuv, rivojlantiruvchi muhit, Ijtimoiy ko'nikmalar, o'z-o'zini boshqarish, o'qituvchi va tarbiyachi, bola rivojlanishi, oila va jamiyat hamkorligi*

**О РОЛИ РАЗВИВАЮЩЕЙ СРЕДЫ В ОБЕСПЕЧЕНИИ СОЦИАЛЬНОЙ
АДАПТАЦИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА**

Махсудалиева Севдогула Ботиржона.

Наманганский государственный педагогический институт

70110201- Теория и методика обучения и воспитания

(Дошкольное образование) аспирант 1 курса

Электронная почта:sevdogulmahsudaliyeva@gmail.com

Телефон: +99894-051-47-77

Аннотация: *В данной статье анализируется значение развивающей среды в обеспечении социальной адаптации детей дошкольного возраста. Развивающая среда, включающая взаимодействие учителей, сверстников, семьи и общества, помогает детям понять себя и адаптироваться к социальным правилам.*

Ключевые слова: *Дошкольное образование, адаптация к обществу, среда развития, Социальные навыки, самоуправление, педагог и воспитатель, развитие ребенка, сотрудничество семьи и общества.*

**ABOUT THE ROLE OF THE DEVELOPMENTAL ENVIRONMENT IN
ENSURING SOCIAL ADAPTATION OF PRESCHOOL CHILDREN**

Mahsudaliyeva Sevdogul Botirjon kizi

Namangan State Pedagogical Institute

70110201- Theory and methodology of education and training

(Pre-school education) 1st stage master's student

E-mail: sevdogulmahsudaliyeva@gmail.com

Phone: +99894-051-47-77

Annotation: *This article analyzes the importance of the developmental environment in ensuring social adaptation of children of preschool age. A developmental environment, including the interaction between teachers, peers, family and society, helps children to understand themselves and adapt to social rules.*

Key words: *Preschool education, social adaptation, development environment, Social skills, self-management, teacher and educator, child development, family and community cooperation.*

KIRISH.

O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o‘z faoliyatida jamiyatni rivojlantirish, ijtimoiy adolatni ta‘minlash va xalq farovonligini oshirishga katta e‘tibor qaratmoqda. Buni maktabgacha ta‘lim sohasida ham ko‘rishimiz mumkin. Yurtboshimizning nutqlari nafaqat mamlakatimizning ijtimoiy-siyosiy hayotini yoritibgina qolmay, balki butun jahon miqyosida O‘zbekistonning o‘rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Mirziyoyevning siyosiy qarashlari, xususan, inson huquqlari, demokratiya va erkinliklar sohasidagi tashabbuslari, zamonaviy O‘zbekistonni shakllantirish yo‘lida yangi imkoniyatlar ochmoqda. Shavkat Mirziyoyevning maktabgacha ta‘lim yoshidagi bolalarning jamiyatga moslashuvini ta‘minlashga qaratilgan bir nechta qarorlari va tashabbuslari mavjud. Ulardan biri 2017-yil 28-aprelda qabul qilingan "Maktabgacha ta‘lim tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi qarordir. Ushbu qaror, maktabgacha ta‘lim tizimini takomillashtirish, uning sifatini oshirish va bolalarni jamiyatga moslashuvini ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Shavkat Mirziyoyevning ta‘kidlashicha, maktabgacha ta‘lim yoshidagi bolalarga sifatli ta‘lim berish orqali, ularda ijtimoiy moslashuv ko‘nikmalarini shakllantirish, shaxsiy rivojlanishlarini ta‘minlash va ijtimoiy hayotga tayyorlash mumkin.

Maktabgacha ta‘lim yoshidagi bolalar uchun jamiyatga moslashish jarayoni, ularning psixologik va ijtimoiy rivojlanishining eng muhim bosqichlaridan biridir. Bolalar bu davrda atrofdagi dunyo, oilaviy va ijtimoiy aloqalar, shuningdek, madaniy qadriyatlar bilan tanishadi. Shu nuqtai nazardan, rivojlantiruvchi muhitning ta‘lim jarayonidagi o‘rni katta ahamiyatga ega. U bolalarning jamiyatga moslashishini, ijtimoiy ko‘nikmalarini va shaxs

sifatida shakllanishini ta’minlashda

muhim omil hisoblanadi.

1-rasm Bola rivojlanishida maktabgacha ta’lim va tengdoshlarining o’rni

Bu, avvalo, jismoniy muhit, ta’lim muhitining sifati, emotsional va ijtimoiy muhitni o’z ichiga oladi. Bolalar maktabgacha ta’lim muassasasida jamiyatning qoidalari, odatlari va madaniy qiymatlari bilan tanishadilar. Bu jarayonning muvaffaqiyatli kechishi bolalarning jamiyatga integratsiyasiga, o’z-o’zini anglashiga va ijtimoiy fazilatlarining shakllanishiga olib keladi

Maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarning ijtimoiy ko’nikmalari, ya’ni, o’z fikrini ifodalash, boshqalarni tinglash, kelishuvlarga erishish, hissiy his-tuyg’ularni boshqarish kabi ko’nikmalar rivojlanadi. Bu ko’nikmalar jamiyatga muvaffaqiyatli moslashish uchun zarur.

Bundan tashqari ota-onalar va pedagoglar bolalar uchun rivojlantiruvchi muhit yaratishda birgalikda ishlashlari zarur. Ota-onalar bolalarining maktabgacha ta’lim muassasasiga o’rganish jarayonini qo’llab-quvvatlashi, ularga ijtimoiy muhitda to’g’ri moslashishlariga yordam berishi kerak. Pedagoglar esa bolalar bilan har kuni muloqot qilib, ularning jamiyatga nisbatan bo’lgan munosabatlarini yaxshilashda, ijtimoiy va hissiy ko’nikmalarini rivojlantirishda faol ishtirok etishlari lozim.

Rivojlantiruvchi muhit — bu bola uchun o’z qobiliyatlarini namoyon etish, o’zini erkin his qilish va jamiyatda o’z o’rnini topish imkonini beruvchi muhitdir.

Rivojlantiruvchi muhitning bola jamiyatiga moslashuviga ta’siri:

Ijtimoiy ko’nikmalarni rivojlantirish: Maktabgacha ta’limda bolalar o’zaro muloqotda bo’lib, jamiyatdagi ijtimoiy qoidalarni o’rganadilar. Bu davrda bolalar o’z-galar bilan muloqot qilishni, muammolarni hal qilishni, hamkorlikda ishlashni o’rganadilar.

Empatiya va hurmat: Rivojlantiruvchi muhit bolalarga boshqalar bilan empatiya qurishni, ularning his-tuyg’ularini tushunishni o’rgatadi.

O’z-o’zini boshqarish: O’qituvchilar va ota-onalar tomonidan taqdim etilgan qo’llab-quvvatlash bolalarga o’z hissiyotlarini boshqarishni, kutish va muloqot qilishni o’rgatadi.

2-rasm Bola rivojlanishida oila va jamiyat hamkorligi

Oila va jamiyatning roli: Oila maktabgacha ta'lim yoshidagi bolaning rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Bolaning oila ichidagi muloqoti va ularga bo'lgan munosabati jamiyatga moslashuviga ta'sir qiladi. Jamiyatda bolaga eng yaxshi o'rnak bo'lishi uchun muhit yaratish lozim. Masalan, bolalar maktabgacha ta'lim muassasalarida tengdoshlari va o'qituvchilari bilan muloqot qilishni o'rganishadi.

Maktabgacha ta'limda bolalarning jamiyatga moslashuvini ta'minlashda rivojlantiruvchi muhitning ahamiyati katta. Bolalar faqat bilim emas, balki ijtimoiy va psixologik ko'nikmalarni ham o'rganadilar, bu esa ularga kelajakda muvaffaqiyatli va ijtimoiy moslashgan shaxs bo'lishga yordam beradi. Shuning uchun, maktabgacha ta'lim tizimi, oila va jamiyat o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish muhimdir.

Xulosa

Rivojlantiruvchi muhit bolalarning jamiyatga moslashishida juda muhim o'rin tutadi. Bu muhit faqatgina ta'lim muassasasining jismoniy sharoitlari bilan emas, balki ijtimoiy, emotsional va pedagogik aspektlar bilan ham bog'liqdir. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning o'zini erkin his qilishi, jamiyat qoidalari va qadriyatlarini bilan tanishishi, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishi uchun to'g'ri muhit yaratish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" gi 28.01.2022-yildagi PF-60-son
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Bolalarni boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish to'g'risida" gi 132-sonli qarori
3. Sh. A. Kholmuradov. (2018). Maktabgacha ta'lim nazariyasi va amaliyoti (Maktabgacha ta'limning nazariy asoslari). – Tashkent: O'zbekiston.
4. N. S. Kostrikin. (2011). Psixologiya i pedagogika detskogo vozrasta (Bolalar psixologiyasi va pedagogikasi). – Moskva: Akademiya.
5. Sh. M. Kholmuradov. (2012). Maktabgacha ta'lim: muammolar va istiqbollar (Maktabgacha ta'lim: muammolar va istiqbollar). – Toshkent: O'zbekiston..
6. Husanboyeva Q., Hazratqulov M. Berdaliyeva G. Maktabgacha ta'limda badiiyot bilan ishlah metodikasi. Darslik. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo", 2020.
7. N. Kayumova. Maktabgacha pedagogika T.: TDPU201